

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
1. lékařská fakulta
ÚSTAV TEORIE A PRAXE OŠETŘOVATELSTVÍ
140 59 Praha 4 – Krč, Vídeňská 800

Posudek oponenta bakalářské práce

Název bakalářské práce	Problematika pacienta s lupénkou a jeho začlenění se do společnosti
Název bakalářské práce v anglickém jazyce	Problems of the Patient with Psoriasis and his integration to the Society
Autor práce	Lucie Vaňková
Název studijního oboru	Všeobecná sestra
Forma studia	kombinované
Vedoucí práce	Mgr. Eva Marková, Ph.D., 1. LF UK v Praze, Ústav teorie a praxe ošetrovatelství
Oponent práce	Mgr. Monika Hošťálková, 1. LF UK v Praze, Ústav teorie a praxe ošetrovatelství
Akademický rok	2013/2014

Hodnotící kritéria závěrečných prací

Závěrečné práce jsou hodnoceny slovně, počtem bodů a navrženým klasifikačním stupněm. Oba hodnotitelé (vedoucí i oponent) vypracují posudek, jehož součástí je bodové hodnocení jednotlivých aspektů práce (v daném bodovém rozpětí a struktuře), návrh klasifikačního stupně a jeho slovní zdůvodnění. Součástí posudku bývají také doporučené otázky k obhajobě.

Bodové rozpětí pro jednotlivé klasifikační stupně je pouze doporučené, hodnotitel se od něj může v odůvodněných případech odklonit (vysoký odborný či společenský přínos práce může převážit drobné nedostatky, anebo naopak zásadní pochybení v klíčovém aspektu může být natolik závažné, že práce není doporučena k obhajobě i přes jiné nesporné kvality).

Klasifikace navržená v posudcích není pro zkušební komisi Státních závěrečných zkoušek závazná, ta k posudkům sice přihlíží, ale rozhoduje se na základě průběhu obhajoby a vlastního uvážení. I v případě jednoho či obou nedoporučujících posudků může student závěrečnou práci před komisí obhajovat.

Hodnocení jednotlivých aspektů teoretické a výzkumné práce

Hodnocená položka	Úroveň a charakteristika položky a odpovídající počet přidělených bodů	Počet bodů
<p>Abstrakt</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Obsahuje abstrakt všechny klíčové části (východiska, cíle, výzkumné otázky či hypotézy, použité metody, hlavní výsledky a jejich implikace)? ▪ Koresponduje abstrakt s obsahem práce? ▪ Má abstrakt přiměřený rozsah? 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – abstrakt postrádá jasné sdělení (0 bodů) ▪ Dobrá úroveň – abstrakt je neúplný nebo v něm chybí jedna či více klíčových částí nebo není konzistentní s cílem, strukturou práce či diskutovanými poznatky (1-2 body) ▪ Velmi dobrá úroveň – abstrakt obsahuje všechny položky, ale: jeho vypovídací hodnota je slabá, je příliš dlouhý, je matoucí (3-4 body) ▪ Výborná úroveň – kvalitně zpracovaný stručný souhrn obsahující všechny klíčové informace (5 bodů) 	4
<p>Abstrakt (slovní hodnocení) Abstrakt obsahuje všechny klíčové části, i když je patrné, že autorka s metodologickými pojmy zachází méně obratně („Použita byla sonda kvalitativního šetření technikou polostrukturovaného rozhovoru.“). Rovněž není potřeba uvádět v abstraktu, co která kapitola obsahuje, stačilo uvést pouze teoretická východiska. Objevují se v něm poněkud silná tvrzení typu „společnost sama usoudila svoji neinformovanost o psoriáze“, když bereme v úvahu, že společnost v tomto zkoumání zastupuje 5 osob.</p>		
<p>Odůvodnění a rešerše odborné literatury</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Je zdůvodnění práce logické? ▪ Byla zvolena adekvátní literatura a je její záběr vzhledem k tématu dostatečný/úplný? ▪ Je zvolená literatura aktuální? ▪ Je použitá literatura řádně citována? ▪ Je použitá argumentace prezentována standardním způsobem? ▪ Byl dosavadní výzkum podroben kritice? 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – odůvodnění nebo rešerše chybí, význam/přínos práce je pochybný, neposkytuje odpovídající oporu pro tvrzení autora, chybí přehled předešlých výzkumů a/nebo nekriticky přejat, reference na práci jiných autorů je nepřiměřená (0-4 body) ▪ Dobrá úroveň – pro zpracování diskutovaného tématu byla vybrána adekvátní odborná literatura. V práci je referováno k odpovídající empirické nebo teoretické bázi. Byla provedena rešerše předešlých výzkumů (ale jenom nebo v převážné míře českých), na něž je v práci správně referováno (5-10 bodů) ▪ Velmi dobrá úroveň – byla zvolena a je podrobně diskutována adekvátní odborná literatura k tématu. Popis základních pramenů nebo teoretického rámce je na standardní dobré úrovni a zohledňuje i práce zahraničních autorů (11-15 bodů) ▪ Výborná úroveň – význam a praktické implikace práce jsou dobře definovány. Teoretický nebo empirický základ je dobře popsán včetně práce zahraničních autorů a v práci diskutován. Je předložen odpovídající a kritický přehled dosavadních výzkumů, který odpovídajícím způsobem interpretuje současné poznatky a kontroverze v oboru. Argumentace použitá v práci může být inovativní a pro obor přínosná (16-20 bodů) 	10
<p>Odůvodnění a rešerše odborné literatury (slovní hodnocení) V obsahu bakalářské práce jsou uvedeny „Teoretická část“ a „Empirická část“ jaksí nadbytečně. V souladu s normou ČSN ISO 2145 Dokumentace – Číslování oddílů a pododdílů psaných dokumentů by měly být všechny kapitoly číslovány. Pokud bychom tedy postupovali podle této normy do důsledku, musela by být číslována i teoretická a empirická část jako kapitola, ostatní jako podkapitoly a oddíly atd. Větší část úvodních kapitol bakalářské práce je věnována anatomii a fyziologii kůže (opis z učebnic) a samotnému onemocnění psoriáze (opět opis z učebnice, monografií), objemově menší prostor autorka věnuje tomu, na co svoji práci zaměřila, tedy na vliv</p>		

nemoci na kvalitu života člověka s psoriázou a jeho začleňování do společnosti. Autorka vychází z učebnic a monografií, jejichž text pouze opisuje, nijak tvořivě s nimi nepracuje, dále z odborných článků spíše staršího data (Dermatologie pro praxi 2008). Odvolává se na výzkum, uvedeném na webu Psoriasis Uncovered, přičemž není jasné, kdo je autorem výzkumu, pro koho byl zpracován atd., dále na několik bakalářských a diplomových prací. Autorka tedy nepracuje s adekvátními zdroji a ty použité nijak nehodnotí. Kapitulu o začleňování osob s lupénkou do společnosti opírá pouze o jedinou publikaci Janákové, Weisse (2008). Je škoda, že neprostudovala další výzkumné zprávy z oblasti kvality života psoriaticků. Odkazy na literární zdroje v textu jsou chybné, autorka uvádí u autorů iniciálu jejich jména (Peňázová, V. ad). Seznam použité literatury je zároveň číslován i seřazený podle abecedy.

<p>Použité metody a logika struktury práce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jsou jasně stanoveny a zdůvodněny cíle práce, výzkumné otázky či hypotézy? ▪ Je zdůvodněna volba použitých metod (rozsah a metoda výběru vzorku, tvorba, zpracování a analýza dat)? ▪ Jsou všechny použité metody a postupy dobře a podrobně popsány, umožňuje popis replikaci? ▪ Byla věnována pozornost reliabilitě a validitě dat? ▪ Má práce logickou strukturu? 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – výrazné problémy ve výběru nebo popisu jedné nebo více částí práce, zvolené metody neodpovídají cílům, otázkám či hypotézám (0-4 body) ▪ Dobrá úroveň – základní části práce jsou popsány na dostatečné úrovni a umožňují porozumět použitým metodám a postupům (5-10 bodů) ▪ Velmi dobrá úroveň – všechny použité klíčové metody a postupy jsou podrobně popsány a odpovídají současné vědecké praxi (11-15 bodů) ▪ Výborná úroveň – všechny použité klíčové metody a postupy jsou podrobně popsány a splňují nároky na vědeckou práci, mohou být inovativní a pro obor přínosné (16-20 bodů) 	<p>10</p>
<p>Použité metody a logika struktury práce (slovní hodnocení)</p> <p>Hlavním cílem práce je zjistit, v jakých sociálních oblastech mají lidé s psoriázou nejčastěji problémy. Autorka cituje Miovského (2006) čím je kvalitativní výzkum pro psychologické vědy, avšak se vůbec nezmiňuje, čím je pro ošetřovatelství, což by se slušelo, neboť píše bakalářskou práci v oboru ošetřovatelství. Cíle práce byly stanoveny poměrně obsáhle. Autorka popisuje, že respondenty (ačkoli se domnívám, že měl být spíše použit pojem „informant“, neboť se jedná o kvalitativní výzkum) vybírala metodou tzv. sněhové koule (Snowball Sampling). Tento výběr autorka popisuje jednou větou („<i>Postupně jsem všechny zkontaktovala, požádala je o rozhovor a domluvila si s nimi schůzky.</i>“) a navíc velmi nepřesně. Dále autorka uvádí, že provedla prostý náhodný výběr reprezentantů široké veřejnosti (5 informantů) podle povolání, ale nezdůvodnila, proč tak učinila. Není uvedena přehledná tabulka zkoumaného souboru, autorka v kapitole o charakteristice souboru pouze uvádí věkové rozpětí. Volba analýzy dat pomocí zakotvené teorie je vhodná, ale autorka nepopsala, jak konkrétně podle této metody postupovala, což je podstatné pro tento typ analýzy dat. To co uvádí na s. 68 je jen velmi obecný postup, navíc metodologicky nepřesný („<i>Na papíry jsem si vypsala pouze kódovaná data, s kterými jsem pracovala nadále. Neustále dokola jsem je pročítala a pracovala s nimi. V tu chvíli mi bylo jasné, co mi chtěli respondenti ve svých interview říci. Získané kódy jsem následně zpracovala tak, aby došlo k zodpovězení stanovených cílů.</i>“). Autorka se zřejmě opírala jen o informace z Miovského (2006) a Hendla (2012), avšak podle těchto publikací se tato analýza dat naučit nedá, neboť neobsahují celý postup. Dále převyprávěla celkem poutavě příběhy informantů, jejich rodinných příslušníků a zástupců veřejnosti. Záhadou mi zůstává, jak se jí podařilo zaznamenat celá souvětí z rozhovorů, když, jak píše, „<i>odpovědi pak byly zaznamenávány formou písemných poznámek</i>“.</p>		
<p>Zpracování tématu a interpretace získaných poznatků</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jsou závěry prezentovány srozumitelně? 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – výrazné problémy s prezentací nebo s interpretací výsledků (0-8 bodů) ▪ Dobrá úroveň – prezentované výsledky jsou vnitřně konzistentní. Některé interpretace výsledků jsou 	<p>16</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jsou prezentovány všechny relevantní poznatky? ▪ Byly vzaty v potaz silné i slabé stránky práce? ▪ Jsou závěry korektní? ▪ Byly vzaty v úvahu alternativní vysvětlení? ▪ Jsou závěry diskutovány v kontextu soudobého výzkumu? ▪ Jsou učiněna doporučení pro další výzkum nebo opatření? 	<p>přiměřené. Práce zmiňuje některé z jejích hlavních slabých a silných stránek (9-16 bodů)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Velmi dobrá úroveň – výsledky jsou srozumitelně prezentovány a jeví se jako správné. Interpretace výsledků jsou přiměřené. Slabé a silné stránky práce jsou diskutovány včetně implikací pro interpretace poznatků. Práce demonstruje porozumění implikacím diskutovaných poznatků pro další výzkum nebo opatření (17-23 bodů) ▪ Výborná úroveň – výsledky prezentovány srozumitelně a jeví se jako správné. Správná interpretace výsledků je provedena s kritickým zohledněním možných alternativních vysvětlení. Jsou diskutovány slabé i silné stránky práce včetně implikací pro interpretace poznatků. Výsledky jsou diskutovány v kontextu dalších výzkumů a zdůrazňují přínos k rozvoji vědomostí (nebo vývoji nových technik a postupů). Jsou učiněna jasná a odpovídající doporučení pro další výzkum nebo opatření (24-30 bodů) 	
<p>Zpracování tématu a interpretace získaných poznatků (slovní hodnocení)</p> <p>Je nutno ocenit osobní zaujetí autorky tímto tématem, které na několika místech ve své práci prezentuje. Shromáždila velké množství rozhovorů, ale bohužel, analyticky je vlastně nijak nezpracovala. Jen jaksi intuitivně, jak sama píše, při opakovaném pročítání pochopila, co informanti v rozhovorech sdělovali. Zakotvená teorie je poměrně složitá metoda analýzy dat. Vychází z určitého výzkumného problému, který zužuje prostřednictvím výzkumné otázky. Proces sběru a analýzy dat je postaven na hledání pojmů, které se zkoumaným jevem souvisejí, a následném odhalování vztahů mezi nimi. Nástrojem analýzy získaných dat jsou různé typy kódování: otevřené, axiální a selektivní. Je však nutné popsat přesně, jak bylo postupováno, jak a k jakým kódům autor dospěl, jak vytvořil paradigmatický model během fáze selektivního kódování a jakou analyzoval centrální kategorii (selektivní kódování), ke které se vztahují další podkategorie pojmů. To autorka neučinila a nejspíš ani nemohla, neboť tato metoda se nedá naučit pouhým přečtením výše zmiňovaných autorů. Doporučovala bych publikaci Strausse, Corbin (1998, u nás vyšla 1999), která popisuje zakotvenou teorii v celé šíři. Pro bakalářskou práci je tato metoda dosti náročná, obvykleji se u tohoto typu prací používá jen např. otevřené kódování, ale ani to autorka neprezentuje ve své práci. V Diskusi se objevují některé pojmy (kódy), ke kterým autorka zřejmě dospěla při své „analýze“, kterou však v textu blíže nepopsala. Nemí obvyklé uvádět ve výzkumné zprávě, kterou v podstatě předložená bakalářská práce je, že něco překvapuje více, něco méně a něco vůbec, ale vzhledem k autorčinu osobnímu zaujetí tématem, je to pochopitelné. Cenné je i její osobní nasazení v informovanosti veřejnosti o psoriáze. V Závěru práce celkem zbytečně znovu popisuje strukturu práce a témata kapitol, zde stačilo uvést stručné shrnutí výsledků. Domnívám se, že autorka uvedla velmi přesně, k čemu celou práci dospěla: „<i>Na stanovené cíle se podařilo v bakalářské práci najít odpovědi. ...</i>“. Ano, autorka našla odpovědi, resp. získala je od informantů.</p> <p>V práci jsou některé formální chyby, např. ve vyjádření rozsahu ve významu „až“ se pomlčka od čísel neodděluje s. 14. Na s. 71 se objevuje zkratka KŽ, která dost ruší. Domnívám se, že autorka kvalitu života takto neměla zkracovat.</p>		
<p>Etické aspekty práce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Byly vzaty v úvahu etické otázky? ▪ Nedošlo k ohrožení zájmů účastníků výzkumu? ▪ Jsou diskutovány etické konflikty výzkumné činnosti? 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – etické otázky jsou opominuty, etická pravidla výzkumu a ochrana osobních údajů nejsou respektována nebo jsou nedostatečně ošetřena (0-2 body) ▪ Dobrá úroveň – práce diskutuje etická pravidla a ošetřuje zájmy účastníků výzkumu, nicméně z etického hlediska vykazuje nedostatky, které ale nejsou zásadního charakteru (3-5 bodů) ▪ Velmi dobrá úroveň – práce diskutuje etická pravidla a ošetřuje zájmy účastníků výzkumu (6-8 bodů) ▪ Výborná úroveň – etická pravidla výzkumu a ochrana osobních údajů jsou dostatečně ošetřeny. Jsou 	5

	diskutovány všechny etické konflikty výzkumné činnosti. Autor bere v potaz společensko-kulturní dopad práce (9-10 bodů)	
<p>Etické aspekty práce (slovní hodnocení)</p> <p>V textu je krátce zmínka o tom, jak autorka ošetřila a zajistila anonymitu zkoumaného souboru, což je velmi důležité právě u kvalitativního výzkumu, kde se informanti svěřují často s velmi soukromými informacemi. Ti podle autorky souhlasili s uvedením svých pravých jmen. V příloze jsou dokonce podpisy informantů!</p>		
<p>Odborný a společenský přínos a celková úroveň práce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pojednává práce aktuální/praktický problém? ▪ Je práce přínosná z hlediska oboru? ▪ Obsahuje práce všechny klíčové části? ▪ Má práce dostatečný či přiměřený rozsah? ▪ Je práce logicky uspořádána? ▪ Je práce z formálního hlediska bez chyb? 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – práce se nezabývá společensky aktuálním nebo praktickým problémem nebo není na odpovídající úrovni zpracována a vnitřně uspořádána, např. chybí některá z jejích klíčových částí, neodpovídá rozsahem požadavkům či je nelogicky uspořádána (0-3 body) ▪ Dobrá úroveň – práce pojednává alespoň částečně aktuální nebo praktický problém v kontextu oboru. Text je z hlediska obsahového i formálního bez zásadních pochybení, práce je úplná a má jasnou strukturu (4-7 bodů) ▪ Velmi dobrá úroveň – práce pojednává aktuální a praktický problém v kontextu oboru. Je zpracována na velmi dobré úrovni, text je vhodně členěn a jsou dodrženy všechny zásady logické i formální strukturace textu (8-11 bodů) ▪ Výborná úroveň – práce je originální a přínosná pro rozvoj oboru, zabývá se významným společenským problémem. Je napsána na vysoké akademické úrovni (12-15 bodů) 	7
<p>Odborný a společenský přínos a celková úroveň práce (slovní hodnocení)</p> <p>Bakalářská práce pojednává o praktickém problému a společensky významném tématu. Z hlediska formálního jsou v něm chyby, jak bylo uvedeno výše. Práce má jasnou strukturu, všechny klíčové části. Nutno ocenit zejména autorčino osobní zaujetí tématem. Není však uveden průběh analýzy dat metodou zakotvené teorie. Domnívám se, že získaná data nebyla důsledně zpracována podle tohoto postupu a že autorkou prezentované výsledky „analýzy“ dat jsou jen jakési intuitivní závěry („...Neustále dokola jsem je pročítala a pracovala s nimi (daty, pozn. oponentky). V tu chvíli mi bylo jasné, co mi chtěli respondenti ve svých interview říci....“).</p>		

Doporučená klasifikace práce podle bodového ohodnocení

Doporučený klasifikační stupeň	Bodové rozpětí pro bakalářské práce
Výborně	100–81
Velmi dobře	80–61
Dobře	60–41

Práci klasifikuji stupněm: dobře

Slovní zdůvodnění navrhovaného klasifikačního stupně¹:

Autorka zkoumala, v jakých sociálních oblastech mají lidé s psoriázou nejčastěji problémy. Teoretická východiska práce zaměřila převážně medicínsky (anatomie, fyziologie kůže, popis

¹ V případě hodnocení stupněm neprospěl/a uvést hlavní nedostatky práce a zdůvodnění tohoto rozhodnutí.

choroby), s použitou literaturou nepracovala příliš tvořivě. Použila odborné články staršího data, učebnice a monografie. Neuvedla rešerši obdobných výzkumů. Provedla velké množství rozhovorů s informanty, což jistě vyžadovalo množství času. K analýze dat si vybrala zakotvenou teorii, která byla sice vhodně zvolena, ale zřejmě nad autorčiny síly. Není zde popsán postup analýzy dat. Nutno však vyzdvihnout autorčino osobní zaujetí tématem i to, že se osobně zasadila o výraznější informovanost veřejnosti.

Práci doporučuji k obhajobě

Otázky a připomínky k obhajobě práce:

Co může být předmětem kvalitativního výzkumu v ošetrovatelství?

Z jakého důvodu byli vybráni zástupci veřejnosti právě podle povolání?

V Praze, 12.5.2014

Mgr. Eva Marková, Ph.D.

Místo a datum vypracování posudku

Podpis oponenta práce